බ්‍රිතාන්‍ය ජාතිකයෙකුගේ විමසුම් ඇසට ලක්වූ යටත් විජිත ලංකාව

ලංකාවේ මහා පාවා දීම ලෙස සැලකෙන උඩරට ගිවිසුම මගින් උඩරට රාජධානිය බ්‍රිතාන්‍යයට ලියා පවරා දීම සිදුවී වසර 191 ක් ගත වී ඇති මේ මොහොතේ 19 වන සියවසේ ලංකාවේ පැවති සංස්කෘතික පසුබිම බ්‍රිතාන්‍ය ජාතිකයෙකුගේ ඇසට ලක්වී ඇති අයුරු විමසා බැලීමේ යම් වැදගත් කමක් ඇතැයි සිතමු.

අප මේ කොටස් වශයෙන් ඔබ වෙත ගෙන එන්නේ 1892 දී ලියා පළ කරන ලද ඇලන් වෝල්ටර්ස් ගේ පාම්ස් ඇන්ඩ් පර්ල්ස් නම් වූ කෘතිය ඇසුරෙන් සකස් කළ ලිපි පෙළකි.

තල්, පොල් සහ මුතු පඩා - 12

මෙහි ඇති කුඩා නැවතුම්හලේදී මා ලැබූ අත්දැකීම් මේ දිවයිනේදී ලැබූ වෙනත් බොහෝ අත්දැකීම් වලට වඩා වෙනස් මුහුණුවරක් ගති. ලැගුම් හලේ සේවකයා සොයා තල් වන වදුලට පිවිස විනාඩි දහයක් පමණ කොලුවෝ යයි අඩ ගසමි. පෙනෙන තෙක් මානයක නොමැති කොට මෙහි පවතින ක්‍රමයට අනුව ඔහු වැඩ නිමකොට පිට වී ගොස් ඇද්ද, නැතිනම් පොළව යට අන්තර්ධාන වීදැයි කුකුසක් පහල වී වටපිට බලන විට හිටි අඩියේ කොහේ හෝ සිට මතු වෙයි. ඔහු මට උවමනා මොනවාදැයි අසා සිට මගේ රාත්‍රී කෑම අල්ලා ගෙන ඒමට පිටත් වෙයි. ලංකාවට පායන ඉර යට පැය ගණනාවක් කැලයේ ගත කල මට, මා ඉදිරියෙන් තබන ඔනෑම දෙයකට සාධාරණය ඉටු කරන්නට පෙළඹෙන තරමේ බඩගින්නක් දැනේ. විනාඩියක් දෙකක් ගත වූ තැන අවට අහසේ හතර අතටම මිසයිල සැරි සරන්නට පටන් ගනී. කුකුල් කොටුව

ශ්‍රියා කුමාරසිංහ නවසීලන්තයේ සිට

තුලද මහත් වූ කාලගෝටියකි. දිග කකුල් ඇති කිකිළියන්ද, වැහෙරී ගිය කුකුලන්ද ගිස් හරුංඤු අතේ සී සී කඩ වුවති. මොළය කුඩු පට්ටම් වන පොලු පහරකින් මා බේරුණේ අනු නවයෙනි. එම පොලු පහර වැදී ඕම පතිත වූයේ ගැහැණු සතෙකුද නැතහොත් පිරිමි සතෙකුදැයි හඳුනා ගන නොහැකි කළු පැහැති පක්ෂියෙකුගේ මළකුණකි. විනාඩි කිහිපයක ඇවෑමෙන් මා ඉදිරියේදීම උගේ උපන් නග්න භාවයෙන් යුතුව මැටි ඇතිලියක තැන්පත් කෙරිණි. පක්ෂියාගේ උඩ ඉන්දුණු දෑසේ පැවති බැල්ම වචනයේ පරිසමාප්ත අර්ථයෙන්ම සිය අත්දැකීමට ඇති විරෝධතාවය පෙන්නුම් කලේය. ඉන් කියැවුනේ තව දුරටත් තමාට ජීවත් වීමට ආශාවක් නොතිබුණද මරණයත් එතරම් සෑපදායක එකක් නොවුණ බවකි. ඛියජනක දැකුම නම් සිය දණහිස් පපුව දක්වා ඇද නවා ගෙන ලැග සිටින විලාසයයි. තද නිල් සහ කළු පැහැති පක්ෂියාගේ දුක්බදායක පෙනුම ඇමරිකන් ඉන්දියානුවෙකුගේ මමියක් සිහි ගැන්විය. එක් ඇසක් සිය මිනී මරුවා දෙසටත් අනින් ඇස සිය නිරාවරණ ශරීරය දෙසටත් යොමුවී ඇති සෙයකි. මෙම හදිසි මරණය ත්, ද්වේශ සහගත ලෙස මා දෙස බලා සිටින විශාල ඇල්බීනු සතෙකුගේ ඇසක් මෙන් පෙණුන බඳින ලද ඕත්තරයත්, බතල අල කිහිපයක්, වරිටක්කා වෑංජනයක්, සහ ඉංග්‍රීසි බීර එකතු වීමෙන් සැදි හෝජනය දෙවි ලොව අත ළඟට ගෙන ආවාක් මෙන් දැණුනි. ඉන් අනතුරුව දුම් වැටියක් උරා, කටු සහිත පෙයාර්ස් ගොඩක් සේ දැණුනු යහනක අලවී, මදුරු හමුදාවක ගීතයෙන් සහ නිශාවර උකුස්සෙකුගේ සිහින් සිනා හඬකින් නැලවී නින්දක් නිදා ගැනීමට යත්න දැරීමි. අධික ලෙස වෙහෙසට පත්ව සිටින එවන් මොහොතක අන් කිසිවක් අවශ්‍ය නොවෙතත් දුර්වල මුද්‍රා නලගනකගේ අවතාරයක් බඳු වූ කෝපාවිෂ්ට දෙබරෙකු මගේ කන් අසල දෙපා වනමින් සිටි බව නම් මට හොඳට මතකය.

අවසානයේදී අන් සියළු පරපෝෂිතයින් පලවා හැරීමට සමත් වුවද නිරන්තරයෙන්ම මා වටා කරකෙමින් සිටි මදුරුවෙකුගෙන් නම් බේරීමට නොහැකි වූ තැන මම මගේ නිර්ථක උත්සාහය අත් හලෙමි. මගේ අවසාන තීරණය වූයේ ඇයට ඇති තරමක් ලේ උරා බොන්නට දුන හොත් ඇය රාත්‍රිය නිසොල්මනේ ගත කරනු ඇත යන්නය. අකමැත්තෙන් වුවද ඇයට පයේ මහපටැඟිල්ල දුනිමි. සිතූ පරිදිම ඉන්පසු ඇය සන්සුන් වූ අතර මගේ ඇඟිල්ල විශාල ලෙස ඉදිමුණි. ඇගේ ලේ ස්වල්පයක් අඩු වුවද බලාපොරොත්තු වූ ලෙස මට නින්දට යාමට ඉඩකඩ පෑදුණි. කැලේ වළි කුකුළන් උදාවන තිරුට ආවාර කරන්නට බොහෝ වෙලාවකට පෙරාතුවම ඉතා රසවත් කෙසෙල් ගෙඩියක් හා ඉතා අපිරිසිදු තේ කෝප්පයක් කුස තුලට යැවූ මම නැවත මගේ ගමන් මගට පිවිසියෙමි.

මධ්‍යාන්නයට පෙරාතුව අපි අඩි දහසක් පමණ උසැති මිහින්තලය නමින් ගඳුන්වන කඳු ගැටයක් අසලට පැමිණියෙමු. අඩි 12 සිට 15 දක්වා පළල වක්‍රාකාරව නැගී යන ගල් පඩි දහසක් පමණ නැග කන්ද මුදුනට පිවිසියෙමු. කඳු මුදුනේ සියවස් දහඅටක් පැරණි දාගැබක් ඇත. එම දාගැබ පාමුල සිට වටපිට බැලූ විට පෙනෙන හාත්පස දර්ශනය අතිශයින්ම චමත්කාර ජනකය. දෙපසින්ම ඈත එපිටින් මහ මුහුදු කාන්තිමත් ලෙස බබලයි. ඉදිරිපස ඈතින් ඈතට විහිදී යන්නේද මහා සාගරයකි. එය පිරී ඉතිරී ඇත්තේ ලුණු වතුරෙන් නොව අති ශෝභමාන තුරු ලතා වලිනි. එක මට්ටමකට පෙනෙන එම හරිත සාගරය තැනින් තැන පළුදු කරන්නේ අනුරාධපුර නගරයේ දැවැන්ත දාගැබ් සහ ඉන් මඳක් ඔබ්බෙන් ඇති වැවේ පිදී පැහැයෙන් ලෙළ දෙන දිය තලයයි.

මඳ වේලාවක් ගිමන් හැරීමෙන් පසුව නැවතත් ගමන් අරඹා ගරා වැටෙමින් පවතින බිත්ති සහ පෙරලී ඇති ගල් කණු වල ශේෂ මැදින් සැතපුම් අටක දුරක් ගෙවූ පසු අපගේ ගමනාන්තය වන බෞද්ධයින්ගේ ශුද්ධ වූ මාවත යයි නිසැකවම කිවහැකි මාවතකට ප්‍රවිෂ්ට විමු. වර්තමානයේ බෙහෙවින් කැලෑ වැදී ඇති නමුදු එකලු මෙම මාවත නිසි පරිදි නඩත්තු කර තිබුණාට කිසිදු සැකයක් නැත. මහා උත්සව සමයේදී මිහින්තලයේ සිට නගරයට එන සැදැහැවතුන් දිය නා පිරිසිදු වී කලාළ එලා ඇති මෙම මාර්ගය ඔස්සේ පැමිණ පිරිසිදු දෙපා සහිතව විහාරයට ඇතුළු වුවා විය හැකිය. මාවත දිගේ මඳක් දුර ගිය අපි කුඩා දිය පහරකින් එතෙරව ගත දවන උෂ්ණත්වය විඳ ගනිමින් රෑස්ස වනාන්තරය මැදින් අමාරුවෙන් ඉදිරියට ගොස් තැනින් තැන විසිරුණු ගෙවල් කිහිපයකින් සැදුම් ලත් ජනාවාසයකට පැමිණියෙමු. අතීතයේ වර්ග සැතපුම් 256ක ප්‍රදේශයක් පුරා පැතිරී තිබුණ සෞභාග්‍යමත් නගරයේ අද ඉතිරිව ඇත්තේ එපමණ සුළු ප්‍රමාණයකි. දහඩියෙන් නැහැවී අධික ලෙස විඩාපත්ව අරමුණු කල ස්ථානයට පැමිණි අපි හොඳහැටි දිය නා, කුකුල් මස්, ලුණු, මිරිස් සහ අල පෙති මිශ්‍ර කොට උයා ගම්මිරිස් සහ ලුණු වලින් රස ගන්වා තිබුණු බතට හදිසියේ ඇතිවූ අදහසකට අනුව මා සතුව තිබූ අන්තිම සුප් ටින් එකද එකතු කොට සප්පායම් වී ගනින් බැහැරව තිබූ ශක්තිය නැවත උපදවා ගන්නා තුරු ලැගුම් හලෙන් පිටට පය නොතිබ්බෙමු. ඉනික්බිතිව අපි ලෝවා මහ පාය නැතහොත් පිත්තල මාලිගයේ නටබුන් නැරඹීමට ගියෙමු. යාරයක් පමණ පළලින් යුත්, මිනිසෙකු ගේ සාමාන්‍ය උස මෙන් දෙගුණයක් උසැති ගල්කණු 1600කින් සැදුම් ලත් මාලිගයේ බොහො මයක්ම කණු තවමත් කෙලින්ව නැගී සිටී. අද තිරිය එළිය සහ සෙවනැලි මේ ප්‍රාසාදයේ නිහඬ පොළව සිප වැතිරෙතත්, එදා මෙහි වහල ඔප දැමූ පිත්තල තහඩු වලින් තිමවා තිබුණි. එක පැත්තක දිග අඩි 234ක් වන සම චතුරස්‍රාකාර ගොඩනැගිල්ල තට්ටු නවයකින් යුත් එක තට්ටුවක් කාමර සියයකින් සමන්විත විය. කලක් මෙම දිවයිනෙහි සිරකරුවෙකු වූ රොබට් නොක්ස් මෙම ප්‍රාසාදය ගැන මෙසේ ලියා ඇත. ඔවුන් පවසන පරිදි මෙහි අනූවක් රජවරු කිරුළු දරා ඇත. තමන් මේ වන විට වෘක්ෂයෙ වයස අවුරුදු 2179කි. පෘථිවිය මත ඉතා පැරණි ගස් බොහොමයක් ඇතත් ඒවායේ අති පෞරාණිකත්වය සැකයට භාජනය වන කරුණකි. එමෙන්ම මා ඉහතින් සඳහන් කල ගස් මොනම ආකාරයකින් හෝ ආගමික වශයෙන් වැදගත් වන වෘක්ෂයන් නොවේ. ඒ කිසිම ගසක් අනුරාධපුරයේ මෙම බෝ රුක මෙන් වන්දනාවට පාත්‍ර නොවේ. අන් වෘක්ෂයන් මෙන් මේ ගස කියත් තල පහරට ගොදුරු වී නැත. අතු අහින් ගිලිහි ඕමට වැටෙන කොල පවා මහත් වූ ගෞරවයකින් යුතුව එක් රැස් කරන අතර ඒවා ලබා ගැනීමට එන වන්දනාකරුවෝ බොහෝ වෙති.

බ්‍රිතාන්‍ය යුගයේ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය

බෞද්ධ විශ්වාසයන්ට අනුව මෙය බුදුන් වහන්සේ බුද්ධත්වයට පත් වන මොහොතේ හෝ ඕය යන අවස්ථාවේ වැඩ සිටි ගසේ අත්තකි. ඒ අසල පිහිටි නගරය වුකලි එක්තරා වකවානුවක ඉතා දියුණු මට්ටමක පැවති විශාල නගරයක් වූ බුද්ධගයාවයි. 5 වන සියවස වන විට මෙම ස්ථානය ජනශූන්‍ය

විස්මිත ගල් කණු සහ ලෝකයේ පැරණිතම වෘක්ෂය

ඇදනු දෙවි වරුන්ගේ නාමයෙන් දාගැබ්, ගල්කණු, ප්‍රතිමා තැනීමෙන් රැස් කරගත් කුසල් බලයෙන් ඒ රජවරුන්ගේ ආත්මයන්ද මේ වනවිට ප්‍රභාමත් දෙවිවරුන්ගේ තත්වයට පත්වී සිටිනවා විය හැක. එසේ තැනු ගොඩනැගිලිවලින් බොහොමයක් අදද ඉතිරිව පවතී. අසලින් ගලා යන ගඟකි. ඒ හරහා ගල් කණු යොදා තැනූ ගල් පාලම් තුනක් තිබී ඇත. නමුත් අද ඒවා බිඳ වැටී, ජන ශූන්‍යවී මුළු රටම පාළු වී ඇත.

නුදුරින් රාජකීය සොහොන් රැඹක්, රාජකීය සුසාන භූමියක්, ශෝකාකුල රාජකීයයන් උදෙසා සකස් කල ස්ථානයක්, පූජකවරුන්ගේ රැස්වීම් ශාලාවක් සහ මොණර ප්‍රාසාදය දක්නට ඇත. නමුත් අනුරාධපුරයේ ඉහලින්ම වැජඹෙන්නේ අන් කිසිවක් නොව එහි ඇති පූජනීය තත්වයට අමතරව ලෝකයේ ඇති පැරණිම ගස යයි නිසැකවම කිව හැකි ශුද්ධ වූ බෝධියයි. ස්වදේශිකයින් විසින් හඳුන්වන පරිදි මේ පාරිශුද්ධ, විජයග්‍රාහී, අති උතුම් බෝධි රාජයානන් වහන්සේ එහි පෞරාණිකත්වය අතින් සෙනගල් ගි බෙඹබඹ, ගිජ්සිලන්තයේ යුකැලිප්ටස්, ඔරොටාවා ගි දැවැන්ත වෘක්ෂය, කැලිෆෝනියාවේ වෙලිංටොනියා, එටිනා ගි වෙස්නට්, විත්ඩිසර්ගි ඔක්, පවුන්ටන්හි යූ, සෝමාගි දේවදාර, ගෙත්සමේන්ගි ඔලිව් යන ඓතිහාසික වෘක්ෂයන් හා සමානත්වයක් උසුලයි. බෝධිය දෙස බලා සිටින මට ක්‍රිස්තු පූර්ව 288දී දෙවනි පිය තිස්ස රජු විසින් මෙය රෝපණය කල බව සිහිපත් වේ. ඒ අනුව ස්ථානයක් වී තිබුණු බව පාලියන් කියයි. ශ්‍රීලංකන් විසින් මහ පොළවේ කේන්ද්‍රස්ථානය ලෙස සළකන ඩෙල්පි අත්පත් කරගත් පරිදි සිංහලයින් විසින් බුද්ධගයාව අත්පත් කර ගෙන සිටින බව කියති. බෝගස ගෞතම බුදුන් හේතු කොට ගෙන උතුම් වුවාසේම, ඔහුට පෙර සිටි ශාස්තෘවරයාට නුග ගස පිහිට වී ඇත. අනාගතයේදී බුදුවන මීලඟ සහ අවසාන බුදුන්ට උපකාර සලසනු වස් නා ගස වරම් ලබා ඇත. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 459 දී ලේඛනගත වී ඇති පරිදි ශ්‍රී මහා බෝධිය වනයේ අධිරාජයා ලෙස විශ්මය ජනක බල පරාක්‍රමයකින් යුතුව අනාදිමත් කාලයක් පුරා මිනිසුන්ගේ අධ්‍යාත්මික ගුණ වගාවන් දියුණු කරමින් පිරිසිදු බුද්ධාගම පැතිරවීමේ කාර්යයේ නිරත වී සිටින බව කියැවේ. සෑම රාජ්‍ය පාලන යුගයක් අවසානයේදීම බෝධියේ නිවැරදි වයස ආගමානුකූලව ලේඛනාරූඪ කොට ඇත. ඒවායේ අනු පිටපත් ලංකාව පිළිබඳව ශ්‍රීමත් එමර්සන් ටෙනන්ට් ගේ අගනා කෘතියේ අවසාන කොටසේ දැක බලා ගත හැක. අඩි 340ක් දිග, අඩි 214ක් පළල කොටුවක් තුල ශ්‍රී මහා බෝධිය සිටුවා ඇත. කොටුවෙන් භාගයක පමණ ප්‍රදේශයක් පුරා ලිහිල්ව පැතිරී ඇති අතු වලට ආධාරක වශයෙන් අතනින් මෙතනින් කණු සිටුවා තිබේ. ගසේ කොල කඩදාසි කුට්ටාමේ ඉස්කෝප්ප ආසියා ගේ හැඩයට බොහෝ දුරට සමාන වන අතර කොලයේ අග කියඹු වැලක් මෙන් දිගට වැඩී ඇත. මේ මහා වෘක්ෂයේ සෙවණ ලැබූ මහා ප්‍රාඥයාධ ගරු කිරීමට මෙන් සුළං හැමුවත් නැතත් සෑම විටම එහි පැහැදිලි සෙලවීමක් දකින්නට තිබේ. සිරියාවේ ජනයා පවසන පරිදි ඇස්පන් ගසකින් ක්‍රිස්තුස් වහන්සේ ගේ කුරුසය සෑදූ දා පටන් එම ගස ගැහෙන්නට පටන් ගත්තාක් මෙනි.

අනෙකුත් දාගැබ් හා නගරය පිළිබඳ විස්තර තව දුරටත් ලබන කලාපයේ.

සන්නස
අන්තර්ජාලයෙන් කියවන්න
www.sannasa.net